

ΘΕΑΤΡΟ - ΚΡΙΤΙΚΗ

Η νοσταλγία ενεργοποιήθηκε και όλα πήγαν καλά...

> «Μιας πεντάρας νιάτα» του Α. Γιαλαμά και Κ. Πρετεντέρη από το ΘΟΚ

THE NONAS ΜΟΛΕΣΚΗ

Δεν θα μπορούσα να είμαι οπαδός του είδους. Σ' αυτή τη σχολή πρέπει να φοιτήσεις κανονικά. Εμένα η φοίτησή μου είναι ελλιπής. Δεν είχα ενταχθεί ακόμα στον εθνικό κορμό εκείνη την εποχή που το θέατρο και ο κινηματογράφος στην Ελλάδα λειτουργούσαν σαν συγκοινωνούντα δοχεία και το κοινό χαιρόταν και τα δύο, φτάνει να τηρούνταν οι κανόνες του παιχνιδιού - απλό σχήμα του μύθου, επιβαρυνόμενο όμως με μπόλικες παρεξηγήσεις, τα κωμικά πρόσωπα τυποποιημένα σε μάσκες μιας άλλης, ελληνικής Commedia del Arte, και οι παλιοί καλοί ηθοποιοί να λειτουργούν ως υποκριτικά αρχέτυπα. Συν το κοινωνικό άλλοθι των συγγραφέων/σεναριογράφων, ένας υποτυπώδης κοινωνικός προβληματισμός ως πηγή μιας συγκινησιακής ατμόσφαιρας. Η πληθώρα των κινηματογραφικών και θεατρικών έργων εκείνης της εποχής γέννησε δεκάδες ερμηνευτικά στερεότυπα που ενώνονται σε μια πλήρη υποκριτική γλώσσα. Οι δεξιότητες του είδους (Ψαθάς, Σακελλάριος/Γιαννακόπουλος, Γιαλαμάς/Πρετεντέρης, κ.ά.) δημιούργησαν μια αισθητική που βασιζόταν σε τρεις πυλώνες - ρυθμός, κωμική ατάκα, άμεσα αναγνωρίσιμος κωμικός τύπος.

Αν σκεφτεί κανείς τι γινόταν στην πραγματικότητα των Ελλήνων, θα αντιληφθεί το βαθμό της συμβατικότητας που χαρακτήριζε τα έργα όπως «Μιας πεντάρας νιάτα». Υπήρχαν λόγοι. Υπήρχε λογοκρισία, υπήρχε μαζική ψυχολογική ανάγκη γέλιου, ως μέσου παρηγοριάς και ανακούφισης, υπήρχαν οι αυστηρές προσταγές του διαμορφωμένου ήδη δύο δεκαετίες είδους.

Γιατί ο κόσμος τότε χρειαζόταν και αγαπούσε αυτά τα έργα, το καταλαβαίνω. Γιατί τα χρειαζόταν τότε, αυτό είναι λιγότερο κατανοητό. Όποια απάντηση και να πάρω, μέσα θα υπάρχει και η λέξη «νοσταλγία». Φαίνεται ότι μια μεγάλη μερίδα του ελληνικού και του κυπριακού κοινού νοσταλγεί τα δικά του «νιάτα» σφραγισμένα με τη θεατρική και κυρίως την κινηματογραφική άθηση του είδους. Οι επόμενες γενιές ποτίστηκαν με την ίδια αισθητική από τις πολλές προβολές των κινηματογραφικών εκδοχών στην τηλεόραση και έμαθαν να τις δέχονται και να τις αγαπούν χωρίς απαιτήσεις. (Εδώ μάλλον λειτουργεί η νοσταλγία της οικογενειακής ατμόσφαιρας, των γιορτινών και απλώς κυριακάτικων τηλεοπτικών απογευμάτων). Και ενώ ένωθα εντε-

Σκηνοθεσία: Χρίστος Ζάνος. **Σκηνικά-κοστούμια:** Μαρίζα Παρτζίλη. **Μουσική επιμέλεια:** Λευτέρης Σαλωμίδης. **Σχεδιασμός φωτισμών:** Γιώργος Κουκουμάς. **Παίζουν:** Αννίτα Σαντοριναίου, Ντίνος Λύρας, Ορέστης Σοφοκλέους, Χριστίνα Χριστόφια, Ανδρέας Τσουρής, Γιώργος Μουαΐμης, Χριστόφορος Χριστοφόρου, Έλια Ιωαννίδου, Μήδεια Χάννα, Αχιλλέας Γραμματικόπουλος, Χρύσανθος Χρυσάνθου, Μιχάλης Μουστάκας, Ηλέκτρα Φωτιάδου.

λώς εκτός στην αίθουσα του Δημοτικού Θεάτρου το βράδυ της πρεμιέρας της κωμωδίας του Ασημάκη Γιαλαμά και του Κώστα Πρετεντέρη «Μιας πεντάρας νιάτα», ξαφνικά ανακάλυψα μια μικρή δική μου νοσταλγία... και εντάχτηκα! Είδα στο πρόγραμμα ότι η προηγούμενη παραγωγή του ίδιου έργου στο ΘΟΚ είχε κάνει πρεμιέρα το Δεκέμβριο του 1982 και θυμήθηκα ότι ήταν η πρώτη φορά που παρακολούθησα παράσταση του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου.

Από την αναφορά σ' αυτή την παραγωγή ξεκινά την παράστασή του ο σκηνοθέτης Χρίστος Ζάνος πατώντας συνειδητά το κουμπί της νοσταλγίας του κοινού μια προβάλλοντας σκηνές με τη συμμετοχή των αείμνηστων Ανδρέα Μούστρα και Ανδρέα Μαραγκού. Αυτούς που έχουν φύγει πλαισιώνουν οι τόσο νέοι και τόσο ασπρόμαυροι Δέσποινα Μπεμπεδέλη, Σταύρος Λούρας, Μαρία Μίχα, Νεόφυτος Νεοφύτου... Η νοσταλγία ενεργοποιήθηκε και όλα πήγαν καλά...

Ο Χρίστος Ζάνος έχει υπόψη του τους τρεις πυλώνες του είδους. Η παράσταση έχει ρυθμό, δεν υπάρχουν κοιλίες και χαλαρώσεις. Τα σκηνικά της Μαρίζας Παρτζίλη ευκολύνουν το γρήγορο «μπες-βγες-παρεξηγήσου» του έργου. Οι ηθοποιοί είναι προπονημένοι στην αντισφαίριση με τις ατάκες. Και στην τέχνη της ατάκας, και στην ποιότητα των κωμικών στερεοτύπων προηγούνται η Αννίτα Σαντοριναίου, ο Ανδρέας Τσουρής και ο Γιώργος Μουαΐμης. Η τριάδα τραβά την πα-

ράσταση μπροστά. Η πληθωρική Μαρίκα της Αννίτας Σαντοριναίου-ταυτόχρονα μέγαιρα και καλή ψυχή, στερημένη ζωντοχέρα και στοργική mater familias. Πετάει ατάκες σαν πυροτεχνήματα. (Τι «Ωιμέ!» ήταν αυτό!) Ο Ανδρέας Τσουρής τελειοποίησε τον μπουζουξή Παρασκευά κάνοντας τον κατάπτυστο και... λατρεύσιμο μαζι. Ο Γιώργος Μουαΐμης προκαλεί γέλιο εκεί που νόμιζα πως το κωμικό έδαφος του κειμένου έχει στερέψει, που νόμιζα πως σήμερα δε θα γελάσει ο κόσμος μ' αυτά. Γενικά, ο κόσμος γελάει. Όσοι υπέγραψαν την απόφαση για την ένταξη της «Μιας πεντάρας» στο ρεπερτόριο, πρέπει να αισθάνονται ικανοποίηση. Από την υπόλοιπη ομάδα μερικοί ηθοποιοί αρκούνται σε άνετη διεκπεραίωση του εύκολου (π.χ. ο Αχιλλέας Γραμματικόπουλος) και άλλοι δεν κατέχουν τη συγκεκριμένη υποκριτική γλώσσα και μηχανιστικά ακολουθούν τις κειμενικές ή τις σκηνοθετικές οδηγίες παρουσιάζοντας τις εξωτερικές συμπεριφορές των ηρώων τους. Πιστεύω πως οι νέοι ηθοποιοί της παράστασης (ο Ορέστης Σοφοκλέους, η Χριστίνα Χριστόφια, η Έλια Ιωαννίδου) δεν είχαν βρει το σωστό τόνο, δεν είχαν μαλακώσει τις γραμμές των ρόλων τους, έτσι ώστε το παίξιμό τους να εντάσσεται οργανικά στο μαλακό ιστό της παλαιάς αισθητικής, στην περιρρέουσα ατμόσφαιρα της αόριστης νοσταλγίας που επικρατεί στο μεγαλύτερο μέρος της παράστασης.